

Tomaž Petauer

MAKS

Steza se je zložno vzpenjala in Maks je stopal po njej. Tako počasi je hodil, da bi si vsak, ki bi ga srečal, mislil, da malo pretirava. Njegova hitrost je bila daleč pod tempom najbolj zmernih hodcev. Njemu se ni mudilo. Nikoli več se mu ne bo mudilo. Ob stezi so rasla drevesa; pozdravljal jih je, prijatelje, ki bodo postali njegovi bratje.

Poleg tega, da se mu ni mudilo, je imela njegova počasnost še drug razlog: hitrejšega tempa ne bi zmoget. Že to je bil čudež, da se je sploh lahko spustil na to pot. Kljub kljuvajočim bolečinam, ki so postajale na trenutke neznesne. Res je bil čudež, da je zmoget vse to, ampak tako se je odločil, in če mu uspe izpeljati načrt, bo ta odtehtal ves napor – in še več.

Da, bil je čudež, a hkrati le ni bil. Moral bi biti v postelji in se podrejati vsem tistim proceduram, ki so si jih izmislili drugi. Čemu neki? Le koliko bi s tem pridobil? Prišlo je izboljšanje, morda zadnje, in te priložnosti ni smel zamuditi. Zdaj, če je še mogoče. In je, še je mogoče!

V nahrbtniku je nosil le najnujnejše. Ne vsega tistega, kar potrebuješ na turi, pač pa tisto, kar potrebuje *on* na tej svoji poslednji, a najveličastnejši turi. Pijačo, pa malo čokolade, več ne bo potreboval. Nobenega rezervnega perila, vrvic, prve pomoči in podobne navlake. Le nepogrešljive tablete. Da bo lahko zdržal. Kemija gor ali dol, tokrat je najvažnejše, da doseže cilj, zato se lahko malo pregreši proti svojim načelom. Potem ima tu lopatko, če bo treba presajati. In še največja dragocnost: škatlica IOK paste, beta-indolilocetne kisline, čudežne snovi; kar namažeš z njo, vse se zakorenini. Včasih je res dobro imeti zveze; on, humanist, pa je na srečo poznal tudi strokovnjake z drugih področij.

Nad svojim življenjem se ni mogel pritoževati, to pa ne. V miru je ustvarjal, se razdajal in upoštevali so ga. Ampak zdaj, na koncu, ko je prišlo *to*, zdaj so ga pa razočarali. Želel si je, da bi ga obkrožali ljudje, ki bi ga jemali normalno, ki se jim ne bi smilil. On se je znal sprijazniti z resnico, oni ne. In potem, vedno je sam urejal svoje življenje – kar mnogim ni dano – zdaj je pa tega konec. Zdaj on ni več važen, zdaj nastopijo pravila in norme, ki velevajo: tako in tako mora biti in na koncu se bo znašel tam, kjer . . . kjer ga bodo požrli črvi. Saj so črvi tudi bitja, ampak on bi pa že želel, da se pretvori v kaj dostojnejšega. In ni mu bilo treba dolgo razmišljati, v kaj in kako naj to uresniči.

Ko še ni prišel na to misel, je imel drugačen načrt. Ni si želel pretiranega krašenja in prižiganja sveč. Pač pa naj bi njegovi, kadar bi ga obiskali, prinesli s seboj steklenico vina, rdečega, primorskega, kakršnega je imel najraje. Nekaj kapljic bi zlili na grob, drugo popili. Malo čudna ideja, res, ampak prepričan je bil,

da bi jo sprejeli. Tudi v oporoko je tako zapisal. Zdaj je to seveda brezpredmetno. Steklenico pa ima s seboj. Seveda, najboljšega.

Pred odhodom se je pobrigal za vse. Kakih posebnih težav ne bodo imeli, da ga bodo razglasili za mrtvega (kakšna zmeta!) in si razdelili dediščino, dolgovi pa ni puščal za sabo. Pustil je pismo, ki ga bodo našli ob pravem času, pa tudi zdravnik bo potrdil, koliko mu je še ostalo. Seveda pa jim ni mogel izdati svojega poslednjega bivališča. Jasno je, da bi v tem primeru prišli ponj, pri tem pa bi uničili drevesce – in s tem njega dokončno. Kajti red mora biti. In pravil se je treba držati!

To, kar zdajle počne, je pravzaprav odpad, kršenje družbenih norm. Tistih, na katere je vse življenje prisegal. Ampak on je družbi že dal, kar ji je mogel, in tistega ni bilo malo. Zdaj pa mora storiti še kaj zase. Tudi Luther je rekel: »Ne morem drugače!«

Kaj bodo govorili o njem, ko bodo zvedeli, mu ni bilo mar. Človeka sodijo po njegovih delih. Seveda so vedno bile in bodo nizke duše, tudi sam je poznal ljudi vseh sort. Ha, kak njegov nabrit kolega bi utegnil poreči: »Zdaj pa imate, še Maks vam je ušel, ki je bil vedno tako strpen do vašega duhovičenja!«

Bil je čas, da zapusti stezo in krene v pobočje. Tam zgoraj ni manjkalo macesnov, večjih in manjših. Poiskati bo moral tako mesto, ki je varno pred plazovi, kjer mrhovinarji ne bodo mogli do njega, pa seveda primerno drevesce. Kar preveč je pogojev, morda se bo še pošteno namučil, preden bo našel vse to in se namestil, kot je treba. Ne sme na slepo postaviti in izgubljati tisto malo moči, ki so mu še ostale. Raje se bo ustavil in se temeljito razgledal. Zdaj bi mu prišel prav daljnogled, pa kaj hoče, pustil ga je doma. Ni ga pustil le zato, ker bi bil dodatna, morda nepotrebna teža, ampak predvsem zato, da ga bo lahko dobil nečak, ki si ga tako želi. Ničesar, kar je vzel s seboj, ne bodo pogrešali, daljnogled pa bi. Ni jih želel oškodovati za ničesar, kakor jim tudi ničesar ni mogel očitati; no, ja, popoln pa ni nihče. Bo že tudi brez daljnogleda.

Odločil se je za desno stran pobočja; tam je bil svet bolj položen in bolj razčlenjen. Tam je bilo tudi nekaj velikih, zgoraj poraščenih balvanov. Le bližje, da si ogleda to stvar. Med potjo si je ogledal to in ono drevesce. Spomnil se je, da se je tako v mladih letih oziral za puncami; ena je bila lepša od druge in tudi tista, ki si jo je na koncu izbral, ni bila napačna. Ogledal si je torej vsako drevesce, ga pretehtal z vseh strani in v mislih delal izbor. Seveda pa stvar ni bila tako preprosta, saj se ni mogel kar zakopati. Drugače bo treba. No, ja, se je tolažil, če mu že ne bo uspelo z macesnom, bo iz njega zrastle vsaj kaka čmerika, kopriva ali pa preobjeda – ta bi bila najlepša. Te rastline imajo rade dobro pognojeno, nič ne dé, če so strupene. Predvsem si mora urediti tako, da do njega ne bodo mogle živali.

Prišel je do visokega balvana, na katerega pa ni bilo težko zlesti. Vzpel se je še nanj. Tu sta rastla dva macesna. Heureka, to je natančno tisto, kar potrebuje! Manjši macesen je poganjal z roba škraplje, ravno pravšnje, da je bilo mogoče zlesti vanjo. V to škrapljo je segalo več navpičnih razpok, v katerih se je nabrala prst in v eno od njih se je vrasla korenina tega drevesca. Če gre v škrapljo, ga bo morala – kaj pa ve, kako hitro raste taka korenina – v nekaj letih doseči, ne more ga zgrešiti. Takrat bo pa ravno pravšen, ravno prav prebavljiv. Škraplja je dovolj ozka, gladke stene ima, in če se za vsak primer pokrije še z vejami – lahko jih nalomi v bližini ali naseka z lopatko, toliko je še pri močeh – potem nobena žival, noben mrhovinar ne bo mogel do njega. In nobenega presajanja ne bo treba, nobene IOK paste, nobene znanosti, za vse je in bo poskrbela narava! Še enkrat je pogledal macesenček. Ga pogladil. Mu rahlo upognil veje. Prislonil k njemu nos. In ustnice. Bil je popoln. Brez napače. Kot so nekoč rekli: popoln primerek arijske rase. Ta

krasotec zasluži boljšo usodo, kot da životari na tej skopi skali, tako rekoč na ravnih bonsaja. Pa tudi on ga je vreden. In dal mu bo, da zraste v mogočno drevo, ki bo kraljevalo na tem pobočju, varno pred plazovi in verjetno tudi pred strelo. Oba skupaj bosta eno; ni je še bilo take simbioze dveh bitij in je ne bo, pa čeprav nikoli ne bo ovekovečena v učbenikih. In ljudje bodo hodili v gore, tu in tam videli drevo, ki je bistveno mogočnejše od svojih vrstnikov, ne da bi se vprašali, kaj šele našli odgovor na vprašanje: zakaj?

Kako naj razume to srečo, ki mu je bila dodeljena? Veliko je zahajal v gore, ampak vedno le na obisk, tu se ni čutil doma, tako kot nekateri drugi, ki jih je poznal. Njegov dom je bil spodaj in njegovo delo tudi. Tudi veren ni bil, gojil pa je druge vrednote. Še več, to kar počne zdaj, je čaščenje pradavnega pogankega kulta. In vendar, ali se je *On*, za katerega velja, da je neskončno milostljiv, usmilil tudi njega, ki mu nikoli ni pripadal?!

Zdaj je začutil v sebi tako moč, kot da bi bil zdrav in v najboljših letih. Zdaj bi lahko ... lahko bi se vzel še na tistile vrh, tako je blizu in popolnoma kopen. Pa se je brž otresel skomin. Če to stori, bo gotovo omagal; potem ga bodo našli in vse bo zaman. Že to, kako je sploh lahko prilezel do sem ... saj to niti čudež ni, bila je pač poslednja želja, ki se mu je izpolnila. Vedel je, da bo za tem prišla izčrpanost, kakor pride po doping. Ne, nikamor več, razen po nekaj vej. Nikoli ni bil osvajalec vrhov in zakaj bi zdaj postavil vse na kocko?

Ponoči bo prišel hlad, ki se mu izčrpano telo ne bo moglo upirati. Zeblo ga pa ne bo! Pri sebi bo obdržal steklenico tistega, ki ga je pritoril do sem. Rdečega kot kri, iz dežele sonca in življenja. Takega, ki ga lahko spiješ še toliko, pa ti ne bo slabo, lahko ti je le dobro.

Potem bo zaspal, za dolgo bo zaspal, ker je zelo utrujen. Ko pa se bo zbudil, ga bodo božali sončni žarki in veter mu bo mršil lase, mimo se bodo podili gamsi, se spreletavale kavke in pasle ovce, on pa bo gledal globoko dol, na stezo, po kateri se bodo vzpenjali planinci. Ne, ne bo mu dolgčas. Kadar pa ne bo v bližini ne živali ne ljudi, takrat se bo pogovarjal s svojim starejšim tovarišem tu na skali. Dolgo je že tu, marsikaj je moral doživeti in imel bo o čem pripovedovati.